

Arkiv: S82
Saksmappe: 2019/1039 -
11009/2019
Saksbehandler: Torhild Hessevick
Eikeland

Nasjonal ramme for vindkraft på land - Høringsuttaelse fra Lyngdal kommune

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Lyngdal kommunestyre	09.05.2019	46/19

Endelig vedtak fattes av Lyngdal kommunestyre

Rådmannens forslag til vedtak:

Lyngdal kommunestyre sier nei til utbygging av landbasert vindkraft i vår kommune.

Lyngdal kommunestyre erkjenner at vi og fremtidige generasjoner har behov for elektrisitet, men mener at landbasert vindkraft har for mange negative konsekvenser. Kort oppsummert: Støy, landskapsbilde, naturinngrep, biologisk mangfold, fugle- og dyreliv, og bruksbegrensninger på store arealer. I tillegg til de direkte konsekvenser vindparker får på områdene som bygges ut, så vil tilgrensende områder også få en negativ utvikling ved verdifall og mindre attraktivitet.

Norge er i dag kanskje Europas viktigste vannkraftprodusent og leverandør av «grønn energi» til hjemmemarked og eksport, og vi har gjennom det allerede avsatt store naturområder for å forsyne Norge og Europa med fornybar energi.

Etter vårt syn bør fremtidens økte energibehov først sikres ved å utnytte andre muligheter først:

- Oppgradering av vannkraft og ledningsnett
- ENØK-tiltak
- Spareprogrammer
- Alternative grønne energiformer (sol, hydrogen, biobrensel, bølgekraft osv)
- Offshore vindmøller

Lyngdal kommunestyre vil i mangel av utnyttelse av foran nevnte alternative energiformer si nei til utbygging av landbasert vindkraft i vår kommune.

Lyngdal kommunestyres behandling 09.05.2019:

Roger Abusland, H, Bård Bulæg, H og Vidar Skarpeid, FrP fremmet følgende tilleggsforslag:

«Lyngdal kommune mener at statlige myndigheter snarest må sørge for at vindkraft og vannkraft skattlegges på samme nivå.

Lyngdal kommune mener at konsesjonsvilkårene for vindkraftindustri må beskrive høyde, størrelse og plassering av vindturbiner, bygninger, veier og annen infrastruktur.

Videre bør plan- og bygningsloven igjen være del av gjeldende lovverk for konsesjonsbehandling av vindkraftutbygging.

Kommunestyret vil også gjøre NVE/direktoratet oppmerksom på at Lyngdal kommune er en viktig turistkommune med en betydelig mengde fritidsboliger. Dette har i flere 10-år vært en viktig lokal næring med store positive ringvirkninger for handel- og servicenæringer. Vi frykter at utbygging av vindindustri på vår gjenværende utmark vil true denne næringen.

Lyngdal kommune har i dag kun 2 «inngrepsfrie naturområder», og vi mener det er viktig for fremtidige generasjoner ikke bare å ta vare på skjærgård og høyfjell – men også noen av landsdelens kystnære heiområder.»

Avstemming:

Rådmannens forslag til vedtak med tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

Lyngdal kommunestyres vedtak 09.05.2019:

Lyngdal kommunestyre sier nei til utbygging av landbasert vindkraft i vår kommune.

Lyngdal kommunestyre erkjenner at vi og fremtidige generasjoner har behov for elektrisitet, men mener at landbasert vindkraft har for mange negative konsekvenser. Kort oppsummert: Støy, landskapsbilde, naturinngrep, biologisk mangfold, fugle- og dyreliv, og bruksbegrensninger på store arealer. I tillegg til de direkte konsekvenser vindparker får på områdene som bygges ut, så vil tilgrensende områder også få en negativ utvikling ved verdifall og mindre attraktivitet.

Norge er i dag kanskje Europas viktigste vannkraftprodusent og leverandør av «grønn energi» til hjemmemarked og eksport, og vi har gjennom det allerede avsatt store naturområder for å forsyne Norge og Europa med fornybar energi.

Etter vårt syn bør fremtidens økte energibehov først sikres ved å utnytte andre muligheter først:

- Oppgradering av vannkraft og ledningsnett
- ENØK-tiltak
- Spareprogrammer
- Alternative grønne energiformer (sol, hydrogen, biobrensel, bølgekraft osv)
- Offshore vindmøller

Lyngdal kommunestyre vil i mangel av utnyttelse av foran nevnte alternative energiformer si nei til utbygging av landbasert vindkraft i vår kommune.

Lyngdal kommune mener at statlige myndigheter snarest må sørge for at vindkraft og vannkraft skattlegges på samme nivå.

Lyngdal kommune mener at konsesjonsvilkårene for vindkraftindustri må beskrive høyde, størrelse og plassering av vindturbiner, bygninger, veier og annen infrastruktur.

Videre bør plan- og bygningsloven igjen være del av gjeldende lovverk for konsesjonsbehandling av vindkraftutbygging.

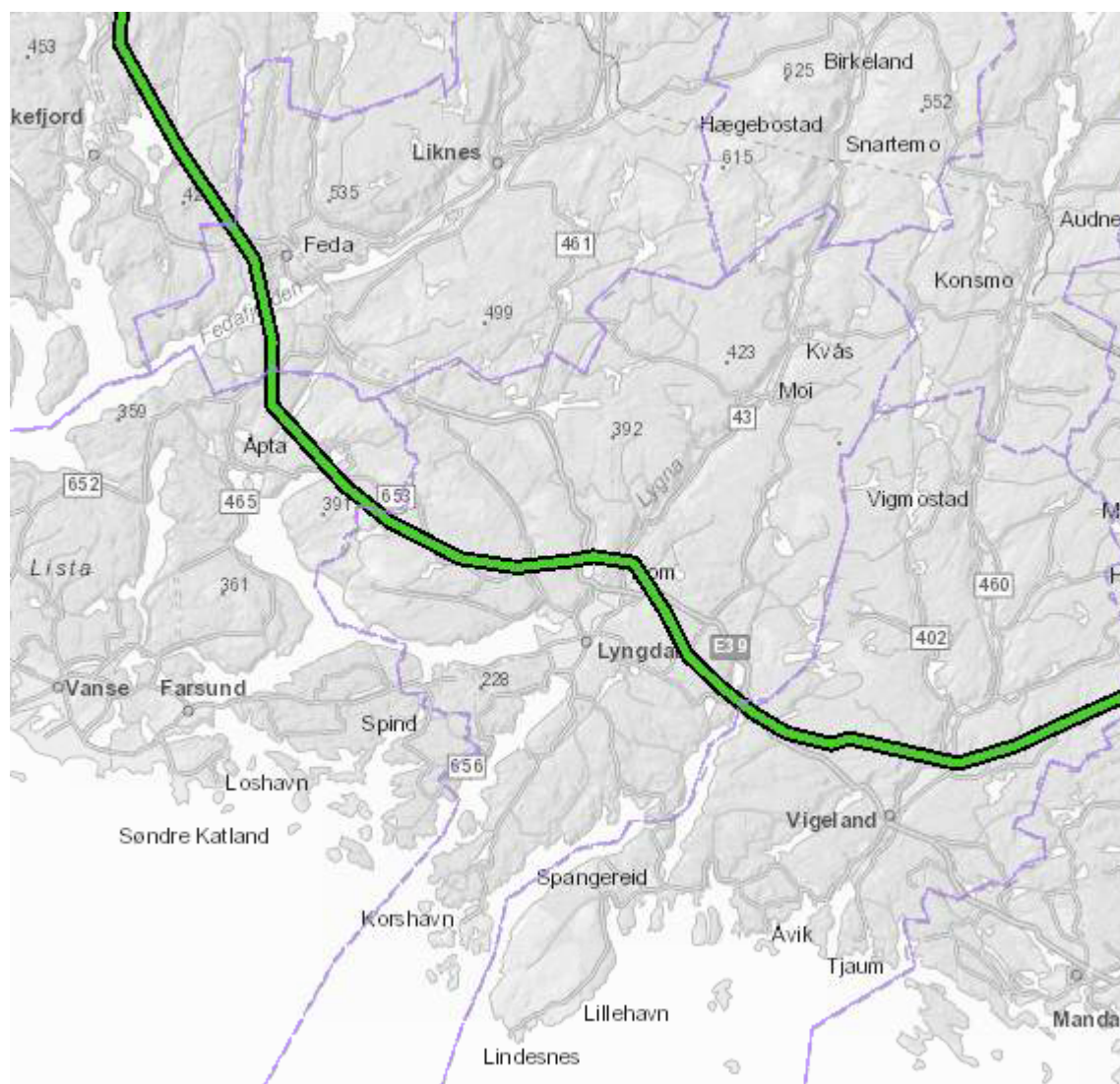
Kommunestyret vil også gjøre NVE/direktoratet oppmerksom på at Lyngdal kommune er en viktig turistkommune med en betydelig mengde fritidsboliger. Dette har i flere 10-år vært en viktig lokal næring med store positive ringvirkninger for handel- og servicenæring. Vi frykter at utbygging av vindindustri på vår gjenværende utmark vil true denne næringen.

Lyngdal kommune har i dag kun 2 «inngrepsfrie naturområder», og vi mener det er viktig for fremtidige generasjoner ikke bare å ta vare på skjærgård og høyfjell – men også noen av landsdelens kystnære heiområder.

SAKSORIENTERING

Olje- og energidepartementet ga i brev av 9. februar 2017 Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i oppdrag å lede et arbeid med å lage forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land. Lyngdal kommune har nå fått forslaget på høring.

Lyngdal blir betydelig berørt av forslaget. I Lyngdal er det foreslått potensielt vindkraftområde på hele arealet nord for E39, samt arealer i Lyngdal Vest mellom fv. 653 (mot Åpta) og E39. Se kartutsnitt (område nord for grønn linje):

NVEs faglige forslag foreligger nå i form av en rapport datert 1. april 2019:

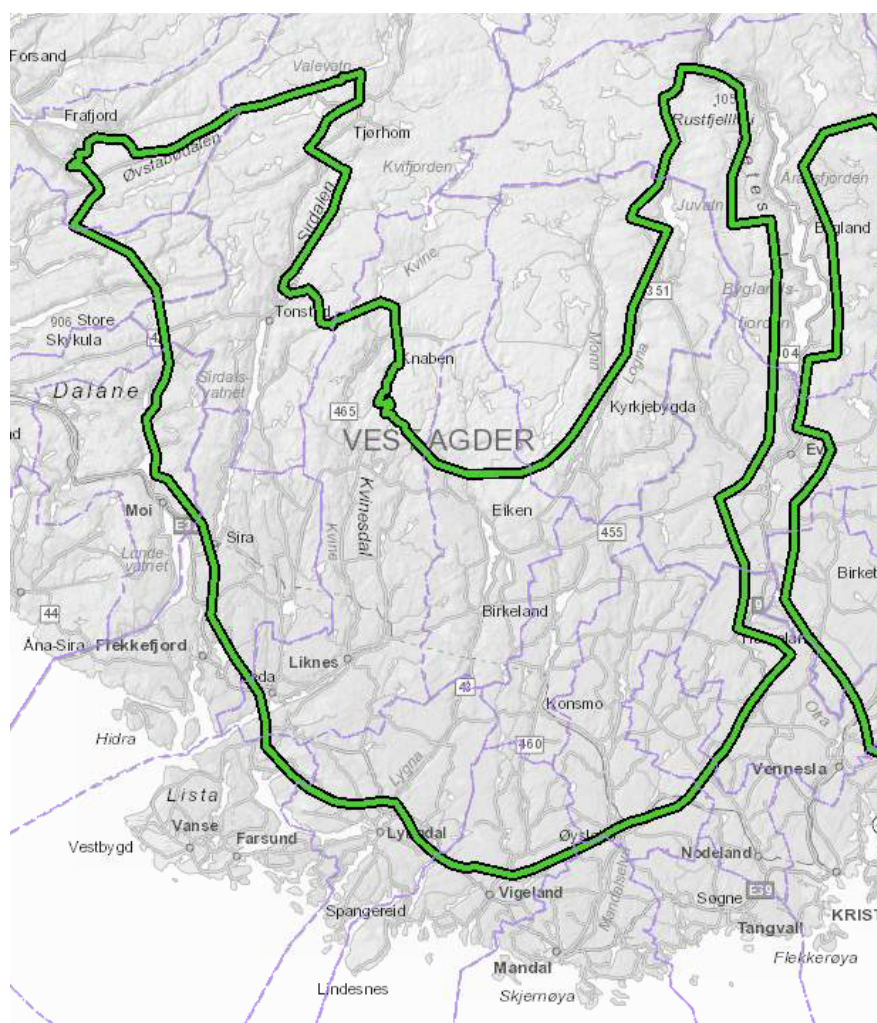
http://publikasjoner.nve.no/rapport/2019/rapport2019_12.pdf. Forslaget inneholder et samlet kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft på land og et kart:

<https://temakart.nve.no/link/?link=nasjonalramme> med forslag til det NVE mener er de mest egnede områdene for lokalisering av ny vindkraft.

Arbeidet med en nasjonal ramme for vindkraft følger opp omtalen i energimeldingen (Meld. St. 25 (2015-2016)) som Stortinget sluttet seg til våren 2016 (Innst. 401 S (2015-2016)). I energimeldingen heter det bl.a. at *"regjeringen vil legge til rette for en langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft i Norge"*, og at *"Olje- og energidepartementet vil utarbeide en nasjonal ramme for konsesjonsbehandling av vindkraft på land"*.

I NVEs forslag er det pekt ut 13 områder som direktoratet mener er de mest egnede for vindkraft på land i Norge.

Lyngdal inngår i område «**Vest-Agder og Rogaland**». I all hovedsak gjelder dette kommunene Lyngdal, Hægebostad, Aundedal, Lindesnes, Kvinesdal, Flekkefjord, Sirdal, Åseral, Evje og Hornnes, Sogndalen og Vennesla. I tillegg går området så vidt inn i 3 Rogalands -kommuner. Bortsett fra Kristiansand, Mandal og Søgne er alle Vest-Agder kommunene mer eller mindre berørt. Se kartutsnitt:

Her er NVE sin overordnede beskrivelse av området:

Områdenavn Vest-Agder og Rogaland

Størrelse 4392 km²

Status utpekt

Begrunnelse Vest-Agder og Rogaland har veldig gode produksjonsforhold for vindkraft, og er et av områdene vi har vurdert til å være mest egnet for ny produksjon i et

kraftsystemperspektiv. I det utpekte området er det viktige miljø- og samfunnsinteresser knyttet til blant annet fugl, friluftsliv og værradarer. Våre overordnede analyser tilsier imidlertid et lavere konfliktnivå i dette området enn i store deler av landet. Fra et nasjonalt perspektiv framstår det utpekte området derfor som et av de mest egnede områdene for ny vindkraftutbygging i Norge. Området er stort, og har i teorien plass til mange vindkraftverk av varierende størrelse. I nord kan det være aktuelt med større vindkraftverk enn i sør, der blant annet spredt bebyggelse kan begrense størrelsen. Området består av mange hei- og fjellområder med store og små daler mellom. Det er i hovedsak hei- og fjellområdene som er aktuelle for vindkraftutbygging

For å sile ut de områdene som de mener er mest egnet har NVE brukt eksklusjonskriterier som listet opp under.

De benyttet følgende sju kriterier for hard eksklusjon:

- middelvind under 6,0 m/s i 120 meters høyde
- innsjøer med areal over 10 km²
- isbreer
- byer og tettsteder
- Avinors flyplasser
- nasjonalparker, landskapsvernområder og andre verneområder over 3 km²
- verdensarvområder (UNESCO)

I tillegg til å ekskludere uaktuelle områder for vindkraft, ekskluderte de arealer hvor vindkraft ikke nødvendigvis er helt uaktuelt, men hvor vindkraftutbygging vil medføre virkninger for én enkeltinteresse i den grad at arealene åpenbart ikke er blant de mest egnede områdene. Dette har vi betegnet som *myk eksklusjon*. De har brukt følgende definisjon: *Myk eksklusjon er eksklusjon av arealer der virkninger for én enkeltinteresse i mange tilfeller tilsier at det ikke bør bygges vindkraftverk.*

Vi benyttet følgende 22 kriterier for myk eksklusjon:

- important Bird Areas (IBA)
- nasjonale villreinområder med randsoner
- statlig sikrede friluftslivsområder
- referanseområder for kystlynghei
- helhetlige kulturlandskap med nasjonal eller vesentlig regional interesse (KULA-områder)
- fredete kulturmiljøer
- buffersone rundt verdensarvområder
- tentative verdensarvområder
- verneområder under 3 km²
- foreslåtte verneområder
- innsjøer under 10 km²
- buffersoner rundt drikkevannskilder

- arealer som ligger under 1 km fra tettsteder
- områder med minst tre støyfølsomme bygninger per km²
- byggerestriksjons-arealer (BRA-arealer) rundt Avinors flyplasser
- buffersoner på 500 meter fra Avinors radarer
- buffersoner på 5 km fra METs værradarer
- buffersoner på 2 km fra sendemastene i det digitale bakkenettet for TV-signaler
- Forsvarets skytefelt
- internasjonalt og nasjonalt viktige mineralforekomster
- arealer med kompleks topografi
- skredutsatte arealer (jord-, flom- og steinskred)

Miljødirektoratet og Riksantikvaren har pekt ut områder innenfor sine fagfelt som er mer sårbare enn andre basert på foreliggende registreringer. Det er svakheter ved dette, siden det er store registrerings-mangler.

Deretter har NVE foretatt en egnethetsanalyse /kostnadsanalyse. Både i forhold til produksjonsmessig egnethet og produksjonskostnader kommer Agderfylkene ut som noen av de beste områdene i landet. Les mer omfattende områdebeskrivelse – kap 52 s. 175:

http://publikasjoner.nve.no/rapport/2019/rapport2019_12.pdf

	Vurdert i saksfremstillingen	Ikke relevant
Økonomi		x
Likestilling		x

VURDERING

NVE kommer med følgende påstand: «NVE har lagt vekt på unngå konflikter med viktige naturområder, og tatt betydelige hensyn til aktuelle tema, for eksempel friluftsliv, støy, fugle- og dyreliv, kulturminner og reindrift.»

Denne påstanden er basert på en svært overordnet sårbarhetsanalyse basert på eksisterende registreringer, og tar lite hensyn til lokal verdi. En slik rammeplan vil gi et tydelig signal til potensielle utbyggere, og det er urovekkende at den ikke er basert på et bedre datagrunnlag.

Lyngdal kommune mener de negative konsekvensene er store og sier nei til landbasert vindkraftutbygging i kommunen. Dette begrunnes med tydelige faglige innspill fra aktuelle interesseorganisasjoner (Forum for natur og friluftsliv i Agder) som samlet sett har store brukerinteresser i forhold til friluftsliv (både voksne og barn /unge), turisme, naturvern /naturforvaltning, jakt- og fiske. I tillegg legges vekt på et tydelig politisk standpunkt i kommunen i forhold til hva kommunens arealer skal benyttes til.

Forum for Natur og Friluftsliv har laget en årsmøteresolusjon: «Nei til nye landbaserte vindkraftanlegg på Agder!». Denne støttes av:

4H Norge - Region Agder, Agder botaniske forening, Aust-Agder Turistforening, DNT Sør, Lister Friluftråd, Naturvernforbundet i Agder, Norges jeger- og fiskerforbund Aust-Agder, Norges jeger- og

fiskerforbund Vest-Agder, Norsk zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Skogselskapet i Agder, Sørlandets krets av Norsk speiderforbund.

Utdrag fra resolusjonen:

«Det er villmark som for all framtid blir ødelagt og tapt med de enorme inngrepene vindkraftverkene krever. Når rotorblader på opptil 70 meters lengder skal fraktes inn i det kuperte landskapet med lastebil og turbiner på opptil 200 meters høyde monteres, medfører det enorme naturinngrep; heilandskap sprenges i stykker, daler blir fylt opp, myrområder endevendes. Ødeleggelse av natur i dette omfang fører til tap og forringelse av viktige leveområder for et sterkt presset dyreliv allerede. Eksempelvis er 100 havørn drept av rotorblader bare i ett anlegg, på Smøla.

Miljødirektoratet opererer med et influensområde utenfor selve konsesjonsområdet på 20 km hvor synlighet, lyd og stor fare for kast av is fra rotorbladene påvirker naturen og bruken av den.»

«Norge har de siste årene hatt et overskudd på elkraft på mellom 12 - 15 TWh årlig, samtidig er det gjort flere utredninger fra regjeringsoppnevnte utvalg som har konkludert med et potensial på mellom 30 og 40 TWh med ulike energieffektiviseringstiltak. Utover dette vil det i framtiden ifølge forskere bli mer nedbør, og oppgradering av eldre vannkraftverk vil ytterligere bidra til øket strømproduksjon.

Agder har allerede avgitt mye villmark til vassdragsregulering, andre krafttiltak, 8 vindkraftverk, bebyggelse, veier m.m. Samtidig er landsdelen dårlig representert når det gjelder vern av større områder og har ingen nasjonalpark på land. Videre utbygging av vindkraftanlegg på Agder vil gripe inn i våre etterkommeres rett til å nyttiggjøre seg og glede seg over natur som ikke kan være i overenstemmelse med Grunnlovens miljøparagraf - § 112 og naturmangfoldlovens § 1. Vårt forvalteransvar tilsier at vi ikke kan etterlate oss en så ødelagt natur på Agder som nye vindkraftanlegg vil resultere i.»

Lister Friluftsråd har i tillegg gjort et eget vedtak 06.03.19 (sak 17/19) på at de støtter resolusjonen fra Forum for Natur og Friluftsliv på Agder. Her var representanter fra Hægebostad, Farsund, Lyngdal, Flekkefjord og Kvinesdal til stede.

Appell underskrevet av Lyngdal kommunes gruppeledere:

APPELL TIL ALLE FOLKEVALGTE I AGDER

NVE har nå presentert skisser som viser at nær sagt hele Agder etter NVE sitt syn er «egnet for vindkraftutbygging.»

De siste års erfaringer med etablerte anlegg – og nå økt aktivitet fra utbyggere - for å skaffe seg nye områder for utbygging har fått folk i landsdelen til å våkne.

Kommunestyret i Lyngdal har allerede hatt til behandling en konsesjonssøknad som enstemmig ble frarådet. Samme prosjektet er senere søkt utvidet, og kommunestyret har nok en gang vært negativ til planene, denne saken er nå under behandling.

Også vi folkevalgte i Lyngdal ser at vi og fremtidige generasjoner har behov for elektrisitet, men vi mener at landbasert vindkraft har for mange negative konsekvenser. Kort oppsummert: Støy, landskapsbilde, naturinngrep, biologisk mangfold, fugle- og dyreliv, og bruksbegrensninger på store arealer. I tillegg til de direkte konsekvenser vindparker får på områdene som bygges ut, så vil tilgrensende områder også få en negativ utvikling ved verdifall og mindre attraktivitet.

Norge er i dag kanskje Europas viktigste vannkraftprodusent og leverandør av «grønn energi» til hjemmemarked og eksport, og vi har gjennom det allerede avsatt store naturområder for å forsyne Norge og Europa med fornybar energi.

Etter vårt syn bør fremtidens økte energibehov først sikres ved å utnytte andre muligheter først:

- *Oppgradering av vannkraft og ledningsnett*
- *ENØK-tiltak*
- *Spareprogrammer*
- *Alternative grønne energiformer (sol, hydrogen, biobrensel, bølgekraft osv)*
- *Offshore vindmøller*

Lyngdal kommunestyre vil i mangel av utnyttelse av foran nevnte alternative energiformer si nei til utbygging av landbasert vindkraft i vår kommune.

Avslutningsvis oppfordrer vi samtlige andre kommunestyrer på Sørlandet til å innta samme standpunkt.

Rådmannen støtter fullt ut appellen fra et samlet politisk miljø i Lyngdal. Selv om fagrapporter og utredninger i forhold til virkninger på omgivelsene kan angi mer eller mindre skadelige effekter, er det ingen tvil om at 0-alternativet – ingen utbygging, er det beste alternativet for alle andre interesser enn utbyggingsinteresser, evt. økonomiske gevinster for grunneiere og kommune, samt positive effekter med tanke på klima. Enkelte gårdsbruk kan ha positiv effekt av at eiendommen blir mer tilgjengelig med tanke på skog og beite. Dette gjelder i hovedsak tilførselsveg som går gjennom lavereliggende områder. Det opplyses av landbruksansvarlige i kommunen at det er god dekning av skogsbilveier i det området i Lyngdal som er foreslått i rammeplanen, og at det er lite sannsynlig at veier til vindkraftanlegg i dette området vil ha stor betydning i så måte. I forhold til det globale klimaperspektivet, går en debatt om hvilket bidrag vindkraftutbyggingen det legges opp til her i realiteten vil gi. Perspektivet vi også må ta med oss i den sammenheng, er hvilke andre alternativer for fornybar energi som finnes, og hva vi er villige til å ofre av den særegne norske naturen, som i dag i mange områder fortsatt har et uberørt preg. Noe det er lite av i mange andre europeiske land.

NVE beskriver klimaeffekten slik:

«Som en del av arbeidet med nasjonal ramme har NVE sett på sammenhengen mellom klimagassutslipp og landbasert norsk vindkraft. Sammenhengen er avhengig av i hvilken grad vindkraftproduksjon i Norge påvirker klimagassutslippene i den norske eller europeiske kraftsektoren, eller i andre sektorer.

Norsk kraftproduksjon er en del av det europeiske kvotesystemet (EU ETS). Kvotesystemet skal bidra til å redusere utslippene av klimagasser i Europa. Fossil kraft skal erstattes med utslippsfri kraft. Norge har gode naturgitte forutsetninger for å skape verdier av å levere utslippsfri kraft til erstatning for fossil kraft som fases ut.

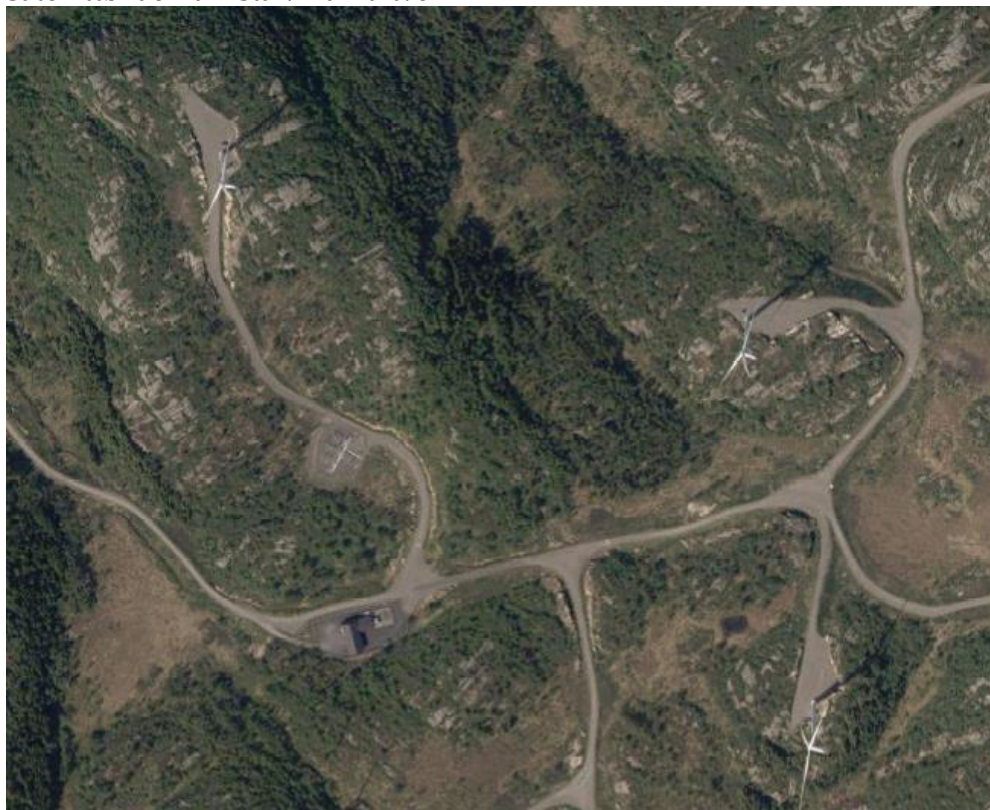
Mer fornybar kraftproduksjon i det europeiske kraftmarkedet, inkludert fra Norge, bidrar til mindre bruk av de fossile kraftverkene. Det bidrar igjen til et større kvoteoverskudd. Deler av det økte kvoteoverskuddet blir i sin tur dratt inn gjennom markedsstabiliseringsreserven (MSR). MSR regulerer tilbudsoverskuddet av klimakvoter. Blir overskuddet av kvoter stort vil det bli mulig å permanent slette kvoter som ligger i MSR.

Et overskudd av kvoter over tid kan også bidra til at det blir lettere og mindre kontroversielt å stramme inn kvotemarkedet ytterligere. I så fall vil økt fornybar kraftproduksjon i Europa og i Norge gi en helt direkte reduksjon i de samlede klimagassutslippene i Europa.

For å vise sammenhengen mellom klimagassutslipp fra europeisk kraftproduksjon og landbasert vindkraft i Norge, har vi simulert vindkraftens påvirkning på klimagassutslipp fra det europeiske

kraftmarkedet. I simuleringene vil 10 TWh norsk vindkraft i 2025 redusere de årlige utslippene med rundt 5 millioner tonn CO₂. Dette tilsvarer om lag 10 prosent av Norges samlede utslipp. Rundt en tredjedel av det norske energiforbruket kommer fortsatt fra fossile energikilder. Ved ytterligere elektrifisering av samfunnet kan mer fornybar kraftproduksjon i Norge over tid også bidra til reduserte klimagassutslipp nasjonalt.»

Satellittbilde fra Lista Vindkraftverk:

Det har nylig vært utført en friluftslivs-kartlegging i Lyngdal, hvor store deler av de foreslåtte områdene er registrert som områder som er i bruk i forhold til friluftsliv. Siden kartet er under arbeid, og ikke har vært til «høring» enda, legges ikke ved kartutsnitt. Det kan likevel nevnes områder som Kaldåsknipa, Høgeheia/Drangslund, Dydland/Hestad/Morsfjellet, Gusa/Hepte/Ørneknipen, Løland/Undeland, Titlandsheia/Skofteland, Kvåsfossen, Rom/Rudjordheia, Høyland/Nenningsland. I forhold til friluftsliv er trivsel, folkehelse, bostedattraktivitet, turisme, reiseliv viktige stikkord.

Som Forum for Natur og Friluftsliv i Agder er inne på, så vil den høye veistandarden med tanke på stigning og kurvatur, som kreves for å frakte turbinene frem, gi svært store naturinngrep. Turbintomtene ligger også svært eksponert i terrenget, og veier og tomter gir irreversible inngrep som aldri kan rettes opp. Det oppleves i dag som om utbygging etter Energilovgivningen følger helt andre spilleregler enn utbygging etter Plan- og bygningsloven. På Kvinesheia Vindkraftverk er det foreslått av NVE at konsesjon på dobling av effekten av anlegget kan gis før konsekvenser er utredet. Saken er fortsatt under behandling. Dersom en slik rammeplan som nå er til høring skal gjøre det enda lettere

enn i dag å få konsesjon i forhold til energilovgivningen innenfor de utvalgte områdene, vil det lokale selvstyret bli satt helt satt helt på sidelinjen.

KONKLUSJON

Rådmannen anbefaler at kommunestyret sier nei til utbygging av landbasert vindkraft i vår kommune, og støtter det politiske ståstedet om å heller se på andre alternative fornybare energikilder for å dekke fremtidens behov for elektrisitet. Dette for å unngå å gjøre uopprettelige inngrep i kommunens naturområder / landskap og å gjøre kommunen mindre attraktiv.

Norman Udland
Rådmann